

Bratislava, 28. septembra 2017

Najtransparentnejšou župou je Trenčianska, Bystrická ďalej klesá

Väčšina žúp pre vyššiu transparentnosť za posledné dva roky veľa nespravila

Slovenské župy sú tesne pred koncom svojho štvrtého obdobia opäť o čosi transparentnejšie, ako na jeho začiatku. Aktuálni predstavitelia ôsmich samosprávnych krajov dokázali **zvýšiť priemerné skóre transparentnosti oproti roku 2013 o vyše šesť percentuálnych bodov** na súčasných **54,3 percenta**. Vyplýva to zo najnovšieho [rebríčka transparentnosti žúp](#), ktorý Transparency pripravila už štvrtýkrát.

Nárast badať aj oproti poslednému medzivolebnému rebríčku z roku 2015, kedy skóre žúp dosiahlo 50,3%. Samosprávne kraje sú v priemere aj o niečo **otvorenejšie ako stovka najväčších slovenských miest**, ktoré v poslednom hodnotení z roku 2016 získali 51,3%.

Na tomto prograse sa však výrazne podieľal najmä vysoký nárast skóre v Trenčianskej župe, pri väčšine ostatných krajov môžeme konštatovať, že v otváraní sa verejnej kontrole skôr stagnujú. **Trenčiansky kraj prvýkrát neskončil posledný** a za dva roky sa v skóre transparentnosti vyšplhal z necelých 41 až na **rekordných takmer 75 percent**.

Trenčianska župa si na stránke zriadila sekciu „[Otvorená župa](#)“, na ktorej začala **zverejňovať množstvo dovedy neprístupných materiálov**. Na stránke sa začali pravidelne objavovať videozáznamy z rokovaní zastupiteľstiev, zápisnice z komisií, registre investičných akcií, priebeh a výsledky verejných obchodných súťaží na predaj a prenájom majetku, zoznamy pridelených dotácií, majetkové priznania politikov či informácie o počte miest i žiadostí v zariadeniach sociálnych služieb.

Tieto dokumenty predtým na stránke Trenčianskej župy chýbali, viaceré z nich dosiaľ nezverejňujú ani ďalšie kraje. Zastupiteľstvo Trenčianskeho samosprávneho kraja navyše prijalo aj viacero **protransparentných rozhodnutí** ako zavedenie etických kódexov volených predstaviteľov i zamestnancov alebo nového rokovacieho poriadku otvárajúceho zasadnutia komisií aj verejnosti. Úrad spustil aj projekt **participatívneho rozpočtu**, v ktorom si obyvatelia kraja hlasovaním sami rozhodujú, ktoré občianske projekty na zvýšenie kvality života v komunite župa finančne podporí.

Trenčiansky kraj na prvej priečke **vystriedal Banskobystrickú župu**, ktorá dosiaľ vždy figurovala na čele rebríčka. Po zvolení Mariana Kotlebu (ĽSNS) za župana sa však kraj začal pozvoľna **uzatvárať verejnej kontrole** a z výrazného nárastu v podobe 65% v roku 2013 sa prepadol až na **dnešných 51%**. Oproti poslednému rebríčku z roku 2015 Banskobystrická župa stratila **takmer päť percentuálnych bodov a klesla na piate miesto**.

Banskobystrický župný úrad prestal zverejňovať **zápisnice z obchodných verejných súťaží** na predaj alebo prenájom majetku, pozície vedúcich oddelení a referentov obsadzoval cez **výberové konania len výnimočne**, naďalej pretrvávajú aj **zneužívanie župných novín a facebookového profilu** na nadmernú propagáciu župana a očierňovanie jeho oponentov. Časopis [Bystrický kraj](#) dnes už síce nie je platený

priamo z krajského rozpočtu, župa ho však stále označuje ako propagačno-informačný materiál BBSK, prezentuje ho na župnej stránke a jeho obsah pripravujú zamestnanci úradu.

Periodiká financované alebo podporované župami sme tento rok prvýkrát hodnotili na základe metodiky projektu [Hlásne trúby](#), ktorý analyzuje aj objektívnosť a verejnoprávny charakter novín v stovke najväčších miest na Slovensku. Zo vzájomného porovnania vyšli župy o čosi horšie ako mestá, keď v priemere získali iba **40-percentné skóre** (oproti 45% pri mestách).

Pri väčšine župných médií tak platí, že z hľadiska objektívneho informovania o živote kraja, ako i zapájania ľudí do rozhodovania, sú **užitočné len málo**.

V celkovom poradí skončili ako **najmenej otvorené Trnavská (48,6%) a Košická župa (48%)**. **Košický kraj** vedený Zdenkom Trebuľom (Smer) obstál medzi **najslabšími až v štyroch z 11 hodnotených oblastí** od Účasti verejnosti na rozhodovaní, cez Financie a verejné obstarávanie, Zariadenia sociálnych služieb až po Dopravnú politiku.

Tab.1

Výsledky rebríčku transparentnosti žúp 2017			
Celkové poradie v rebríčku 2017	Skóre transparentnosti	Zmena oproti 2015 (v percentuálnych bodoch)	Posun v poradí oproti roku 2015
1. Trenčianska župa	74,8%	(Δ +34,1 pp)	(+7)
2. Žilinská župa	55,2%	(Δ +3,0 pp)	(+1)
3. Nitrianska župa	54,6%	(Δ +5,6 pp)	(+4)
4. Prešovská župa	52,6%	(Δ -1,9 pp)	(-2)
5. Banskobystrická župa	51,1%	(Δ -4,9 pp)	(-4)
6. Bratislavská župa	49,7%	(Δ -0,6 pp)	(-2)
7. Trnavská župa	48,6%	(Δ -1,1 pp)	(-1)
8. Košická župa	48,0%	(Δ -2,0 pp)	(-3)

Celkovo najlepšie hodnotenými sa rovnako ako pred dvomi rokmi stali oblasti **Prístupu k informáciám a Financí a verejného obstarávania**. Spomedzi nich badať ďalšie zlepšovanie najmä v druhej spomínanej oblasti, keď viacero žúp začalo zverejňovať registre investičných akcií a mierne sa zvýšila aj kvalita zverejňovaných zmlúv (zo 45 na 58%).

Citeľný progres župy dosiahli najmä v oblastiach **Dopravnej politiky**, v ktorej sa zlepšilo informovanie o dopravných licenciách i zmenách cestovných poriadkov a **Účasti verejnosti na rozhodovaní**. V tej pribudli najmä informácie o procese pripomienkovania župných nariadení, záznamy zo zastupiteľstva už zverejňujú všetky kraje a stúpol aj počet krajov s komisiami otvorenými pre verejnosť.

Naopak, slabunami žúp stále zostávajú oblasti **Predaja a prenájmu majetku a Personálnej politiky**. Z necelých 400 referentských pozícií, ktoré župy od januára 2016 obsadzovali, bola cez výberové konanie prijatá menej ako tretina z nich. Zápisnice z výberových konaní obsahujúce sumárne hodnotenie komisie a poradie uchádzačov aktuálne zverejňuje iba Prešovská župa.

Tab.2

Výsledky žúp v rebríčku transparentnosti 2017 podľa oblastí		
Politika (oblasť)	Váha v %	Priemerné výsledky v %
Prístup k informáciám	23,8%	75,39%
Financie a verejné obstarávanie	23,5%	63,83%
Účasť verejnosti na rozhodovaní	9,3%	42,36%
Etika a konflikt záujmov	8,8%	41,25%
Predaj a prenájom majetku	8,0%	27,98%
Mediálna politika	6,0%	46,20%
Personálna politika	6,0%	36,15%
Podniky a organizácie VÚC	5,0%	51,38%
Dotácie a granty	4,3%	38,43%
Zariadenia sociálnych služieb	3,5%	46,88%
Dopravná politika	2,0%	46,88%
Celkovo	100,0%	54,33%

Transparentnosť žúp sme celkovo merali pomocou **117 indikátorov v 11 oblastiach**. Vychádzali sme pritom z **desiatich rôznych zdrojov** od webových stránok krajov, cez dotazník zaslaný úradom, župné médiá, informácie z portálu tender.sme.sk, až po žiadosť zaslanú županom a hlavným kontrolórom.

Meranie transparentnosti žúp považujeme za účinný nástroj na ceste ku kvalitnejšej verejnej kontrole, ktorá môže výrazne zúžiť priestor na korupčné a klientelistické správanie. Rebríček však nemeria samotnú korupciu, ale iba **otvorenosť zverejňovania a nastavené pravidlá**. V žiadnom prípade sa tak lepšie hodnotená župa nedá automaticky označiť za nekorupčnú, a naopak.

Rebríček transparentnosti žúp je súčasťou Programu **Otvorená samospráva**, ktorý podporili Open Society Institute v Budapešti a Veľvyslanectvo USA na Slovensku. Všetky informácie o rebríčku vrátane podrobných výsledkov nájdete na stránke samosprava.transparency.sk ako aj v prezentácii na [podstránke projektu](#) venovanej analýzám. V prípade doplňujúcich otázok sa prosím obráťte na nižšie uvedené kontakty.

Michal Piško, pisko@transparency.sk, 0905/840 421

Mário Kajan, mario.kajan@transparency.sk, 0949/486 750